

Alice Aldridge
MRSK30
C-uppsats

Fienden Israel

En komparativ studie om fiendebilder och identitet i Hamas och Fatahs politiska dokument

Avdelningen för Mänskliga Rättigheter

Historiska Institutionen

Kurskod: MRSK30

Termin: VT 2014

Handledare: Andreas Tullberg & Rouzbeh Parsi

Omfång: 12638 ord

Alice Aldridge
MRSK30
C-uppsats

Abstract

Nyckelord: Israel, Palestina, Hamas, Fatah, fiendebilder, identitet, konflikt.

Keywords: Israel, Palestine, Hamas, Fatah, enemy images, identity, conflict.

This thesis first and foremost analyzes and compares Hamas and Fatah's political documents from 2005 and 2009 respectively, and how Israel is portrayed as the enemy in these documents. The theoretical framework focuses on enemy images, but also includes concepts such as national identity, intractable conflicts, intergroup relations and the Other. These concepts are necessary to broaden my analysis and capture the complexity of the situation I am analyzing. Enemy images emerges through psychological processes, specific social and political contexts and intergroup relations and are related to phenomenons such as negative stereotypes, prejudice and discrimination which can have devastating consequences. Both Fatah and Hamas have developed since their inception and are now, politically, not that far apart. The image of Israel as the enemy is clear in both the organizations documents and similar language is used when it comes to the Palestinian people and the conflict. The comparison is interesting since the media image of Hamas as a terrorist organization and Fatah (as part of the PLO) as a legitimate representative for the Palestinian people is clearly simplified. It might not be incorrect but when their more modern documents are compared, the difference between them are not very striking.

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
1.1 Problemformulering, syfte och frågeställning	5
1.2 Bakgrund.....	6
1.2.1 Politisk kontext och den palestinska nationella identiteten.....	8
1.3 Material och avgränsningar.....	9
1.3.1 Primärmaterial.....	10
2 Teori och metod.....	12
2.1 Teori.....	12
2.1.1 Fiendebilder.....	12
2.1.2 'Den Andre' och gruppidentitet	13
2.2 Mina teman och innehållsanalys	16
3 Litteraturöversikt och tidigare forskning	19
4 Analys.....	23
4.1 Israel i Hamas och Fatahs politiska dokument.....	24
4.2 Den palestinska identiteten i Hamas och Fatahs politiska dokument.....	29
4.3 Kampen i Hamas och Fatahs politiska dokument	33
5 Jämförelse och sammanfattande diskussion	36
Referenser	39

1 Inledning

Mitt intresse för Fatah och Hamas kommer delvis ur ett intresse för Israel och Palestina i stort. Dock väcktes det specifika intresset för Hamas när jag läste *Constructing Enemies: 'Islamic Terrorism' in Political and Academic Discourse*, skriven av Richard Jackson. Som titeln avslöjar gör Jackson en kritisk analys av diskursen kring islamisk terrorism, där bland annat Hamas nämns.¹ Hamas är stämplad som en terrororganisation av USA, EU och FN. De grundades efter den första intifadan 1987 som en palestinsk del av det Muslimska Brödrskapet. Fokuset på Hamas har ofta varit på deras ställning som en terroristorganisation (och deras militära gren Izzedin Al-Qassam Brigades) eller en social rörelse och därför inte varit särskilt nyanserad.² Dessutom har Hamas en starkt religiös framtoning, ofta beskrivet som islamism, förstått som en ideologi som vill införa religionen islam i alla delar av samhället. Dock kvarstår det faktum att Hamas som organisation, precis som Fatah (den andra stora politiska organisationen i Palestina), har utvecklats sedan sitt bildande. Fatah bildades som en vänsterorienterad frihetsorganisation under 1950- och 1960-talet som fick stöd från Sovjet och därför alltid ansetts vara sekulära. Jag beskriver de båda organisationernas utveckling ytterligare nedan under Bakgrundskapitlet.

Meningskiljaktigheterna mellan Hamas och Fatah har ibland förenklats till en kamp mellan de sekulära Fatah och de religiöst radikala Hamas, men det är i viss mån att förknippa organisationerna med dess ursprung eftersom de båda organisationerna har utvecklats sedan sin start och närmast sig varandra politiskt.³ Som jag förklarar tydligare nedan är Israel en stor del av den palestinska vardagen och således också den politiska kontexten. Det Hamas har fått stor kritik för, jämfört med Fatah som mottagit omvärldens godkännande som representanter för det palestinska folket, är deras retorik gentemot Israel. Dock har Hamas, precis som Fatah, utvecklats och därför finner jag det intressant att undersöka två relativt nya politiska dokument från Fatah och Hamas för att jämföra gruppernas retorik kring Israel. Det teoretiska ramverk jag kommer utgå ifrån är det om fiendebilder, med stöd från närliggande begrepp.

Min frågeställning är hur Hamas och Fatah producerar en fiendebild av Israel i sina politiska

---

1 Richard Jackson, "Constructing Enemies: 'Islamic terrorism' in Political and Academic Research", *Government and Opposition*, Vol. 42, No. 3, 2007, s.401-403.

2 Burton, Guy, "Hamas and its vision of development", *Third World Quarterly*, Vol. 33, No. 3, 2012, s. 525-526.

3 Lövlie, Frode, "Questioning the Secular-Religious Cleavage in Palestinian Politics: Comparing Fatah and Hamas", *Politics and Religion*, 7, 2014, s. 100-101.

dokument och hur de skiljer sig åt. Jag genomför en innehållsanalys med utgångspunkt i sju kategorier som karaktäriserar en fiendebild och tre återkommande teman jag själv har identifierat i texterna som relevanta för min undersökning. Detta förklaras noggrant under kapitlet Teori och Metod.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställning

En anledning till att det är viktigt att undersöka denna aspekten av Palestina och Israels relation är delvis för att den reproducerar och uppmuntrar den fortgående konflikten men också för dess aktualitet för mänskliga rättigheter. Att reproducera fiendebilder eller bilder av 'den Andre' är en av byggstenarna till fördomar och diskriminering, vilket uppenbarligen berör mänskliga rättigheter, och är tankesätt som kan få katastrofala följder. Teorin om det kan appliceras på andra sammanhang och samhällen och ju mer människor vet om hur diskriminering uppstår, desto mer kan en uppmärksamma och förändra det beteende som orsakar det.

Jag finner det intressant att undersöka hur Hamas och Fatah bygger upp och reproducerar fiendebilden kring Israel som, åtminstone delvis, stärker den palestinska nationella identiteten och enigheten. Att sedan jämföra Fatah och Hamas är av relevans eftersom dem är de två största politiska organisationerna i Palestina samt på grund av omvärldens acceptering av Fatah som legitima företrädare för det palestinska folket jämfört med Hamas ställning som terrorister. Detta till trots att de vann ett demokratiskt val. Dessutom har både Hamas och Fatah uttryckt radikala politiska mål och uppmuntran till väpnad kamp i sina äldre dokument, men har utvecklats sedan dess.⁴ Bilden av Israel som en fiende och motpart framgår tydligt i Fatah och Hamas äldre dokument, men hur är det med de mer moderna dokumenten?

Min analys utgår från relationen Palestina-Israel genom att undersöka de politiska dokumenten Hamas Election Manifesto från 2005 och Fatah Political program från 2009. Jag undersöker dokumenten genom ett filter av mitt teoretiska ramverk om fiendebilder och nationell identitet och jämför sedan resultaten jag får fram. Undersökningen görs med utgångspunkten att texterna säger något, både om organisationerna som producerat dem och om den tilltänkta mottagaren, det palestinska folket. Lika viktig är också den kontext som dokumenten presenterats inom, vilket jag redogör för under Bakgrundskapitlet. En mer djupgående presentation av

---

4 Lövlie, 2014, s.107; Ibid, s. 110.

dokumenterna och kritik mot dem återfinns under kapitlet Primärmaterial.

Följaktligen är min frågeställning hur Hamas och Fatah bygger upp en fiendebild av Israel i Hamas Election Manifesto och Fatah Political Program och om de skiljer sig åt nämnvärt? Det inkluderar hur de talar om den egna identiteten och om konflikten.

1.2 Bakgrund

Här presenterar jag kontexten runt Fatah och Hamas i Palestina, deras relation till varandra och gentemot Israel. Jag vill poängtera att informationen här är utvald efter relevans till min undersökning och att Israel-Palestinakonflikten kan undersökas och förstås ur en mängd olika synvinklar. Informationen nedan är följljaktligen bara ett synsätt av många.

Som nämnt ovan skapades Fatah och Hamas vid två olika tidpunkter ur två olika situationer, dessa har färgat organisationerna och delvis fått representera det organisationerna står för idag, trots deras utveckling. Deras olika ideologier framstår som mycket olika om en jämför Fatah Constitution och Hamas Charter, vilket är två grundläggande dokument för de respektive organisationerna. Dock är dokumenten nu relativt gamla, och det finns också en skillnad på retoriken i officiella dokument och hur organisationerna faktiskt betar sig politiskt. Dessutom måste en ta hänsyn till den specifika situation som råder i Palestina och det faktum att nationen fortfarande inte är en suverän stat vilket har placerat frigörandet av Palestina högst upp på den politiska agendan medan ideologi fått en sekundär ställning. Frågor som hur stor del av Palestina en ska befria, med vilka medel och av vem är de viktigaste politiska frågorna.⁵

Fatah startade som en sekulär och antikolonialistisk nationalistisk frihetsrörelse, med inspiration från socialistiska frihetsrörelser i övriga världen under den tiden. Deras mål var att befria hela Palestina (det som idag är Israel och de Palestinska ockuperade områdena), och att ödelägga den sionistiska ockupationen, dess stat och samhälle. Nationalismen har varit det starkaste ledordet för Fatah och således har ideologin kunnat ändras efter det politiska klimat som rådde i Palestina och världen. Ett exempel är det ökade religiösa språket i Palestinian Declaration of Independence från 1988, då påverkad av den Iranska revolutionen och det ökade fokuset på religion inom politiken i regionen. Här presenterade Fatah också att målet för den framtida Palestinska staten var inom 1967-års gränser vilket visar på en enorm förändring i deras ställning gentemot Israel. Nyare

---

5 Lövlie, 2014, s. 104-105.

dokument visar ytterligare religiösa tendenser, vilket anses vara en anpassning till det nuvarande politiska klimatet snarare än ett ändrat synsätt från Fatah sida.⁶

Hamas å andra sidan har sedan sin start haft en religiös framtoning. Precis som Fatah, var Hamas mål att etablera en palestinsk stat på det område som idag är Israel och de ockuperade Palestinska områdena. Det står utskrivet i deras stadga, där deras ideologi och mål presenteras, som kom 1988 vilket var samtidigt som Fatah ändrade sitt mål för den framtida Palestinska staten. Således kan det ses åtminstone delvis som ett politiskt drag för att positionera sin nationalism i opposition till Fatah. De radikala och starkt religiösa språket i Hamas stadga har gjort att många dragit slutsatsen att Hamas är en absolutistisk och extrem organisation. Dock är det viktigt att poängtera att stadgans betydelse för organisationen idag är osäker, och i att deras retorik förändrats drastiskt i deras nyare dokument som är mer fokuserade på praktiska politiska problem och nämnvärt mindre radikala. Dessutom har Hamas – trots att de fortfarande inte officiellt erkänt Israels existens – accepterat ett framtida Palestina inom 1967-års gränser som ett delmål.⁷

Sammanfattningsvis kan en säga att både Fatah och Hamas blivit mindre radikala, och mer praktiskt politiska i sin retorik och att de närmast sig varandra genom att Fatah blivit mer religiösa och Hamas mindre i sin retorik.

Med utgångspunkt i att skillnaden mellan Hamas och Fatah inte längre är radikal (trots vissa uppenbara skillnader inom vissa frågor) fann jag det intressant hur omvärlden reagerade då Hamas vann de palestinska valen 2006. Det beskrevs som en jordskredsseger då många hade förutspått Fatahs (som den största delen av PLO) fortsatta politiska dominans, en dominans som varit konstant sedan dess bildande och som till viss del fortfarande pågår. Eftersom Hamas var, och fortfarande är, en terrorstämplad organisation (av bland annat EU och USA)⁸ ställdes krav för att de skulle accepteras som legitima representanter för de palestinska folket: Hamas skulle erkänna staten Israel, avsäga sig från användandet av våld och acceptera tidigare avtal mellan Palestina (PLO) och Israel. Kraven accepterades inte av Hamas, som dock gick så långt som att de skulle acceptera att målet för

---

6 Lövlie, 2014, s. 107-109.

7 Ibid, s. 110-112.

8 "Council Decision 2014/483/CFSP", *Official Journal of the European Journal*, senast ändrad 2014-07-23, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0483&from=SV> (hämtad 2014-08-11); Bureau of Counterterrorism, "Foreign Terrorist Organizations", U.S. Department of State, <http://www.state.gov/j/ct/rls/other/des/123085.htm>, (hämtad 2014-08-11).

den framtida Palestinska staten var inom 1967-års gränser (The Green Line), tillät PLO att fortsätta förhandla med Israel samt att de skulle respektera tidigare avtal. Trots detta införde Ryssland, EU, USA och FN sanktioner mot Hamas.⁹

Även om jag avser undersöka hur Hamas och Fatah beskriver och porträtterar Israel som stat och nation och då reproducerar en fiendebild, är aspekten Fatah-Hamas inte irrelevant. Det är en del av den politiska kontext som jag undersöker och dessutom är de två dokument som utgör mitt primärmaterial från innan (2005) respektive efter (2009) brytningen mellan de två rivalerna.

Trots Hamas utveckling, eller av-radikalisering, gentemot Israel har spänningarna med Fatah ökat. Detta nådde sin kulmen år 2007 då Hamas efter stridigheter med Fatah tog över makten i Gaza, medan Fatah fortfarande styr på Västbanken. Författaren menar att spänningarna mellan de två politiska partierna inte nödvändigtvis ska ses som spänningar mellan två olika ideologier utan snarare en kamp mellan två nationalistiska rörelser om det palestinska folkets röster.¹⁰

Både Hamas och Fatahs utveckling går delvis att spåra i deras officiella politiska dokument som har ändrat karaktär från organisationernas ursprung, därför ser jag dem som ett intressant material att undersöka eftersom dem uttrycker organisationernas officiella ståndpunkter i många frågor. Dock avser jag göra det med en medvetenhet om att dessa dokument har bearbetats i vissa politiska syften och kontexter som är i ständig förändring.

1.2.1 Politisk kontext och den palestinska nationella identiteten

Det går inte att diskutera Fatah och Hamas utan att ta upp den speciella politiska situationen i Palestina. Efter att Hamas 2007 tog makten i Gazaremsan stängde Israel sina gränser mot Gaza, detta innebar också kontroll över kustremsan och luftrummet över Gaza vilket fick nämnvärda konsekvenser för ekonomin och arbetslösheten i Gaza. 2010 beräknades nästan 34 % av arbetskraften vara arbetslös, samma siffror för människor under trettio låg på över 50 %.¹¹ Eftersom Israel har kontroll över gränserna kontrollerar dem flödet av gods och människor in och ut från Gazaremsan. Dessutom tar Israel upp skatt som ska överföras till de Palestinska myndigheterna

---

9 Hovdenak, Are, "Hamas in transition: the failure of sanctions", *Democratization*, 16, 1, 2009, s. 59-61

10 Lövlie, 2014, s. 112

11 B'Tselem, "The siege on Gaza", publicerad 2011-01-01, http://www.btselem.org/gaza_strip/siege, (hämtad 2014-05-07).

(PA) varje månad, vilket vid flera tillfällen har utnyttjats som ett medel för utpressning av Israel. Dessutom har Israel fortfarande kontroll över registrering av befolkningen, vilket har långtgående effekter då möjligheten att resa runt och flytta är extremt restriktiv utan korrekta pass och tillstånd. Israels kontroll över Gaza och dess befolkning är således fortfarande långtgående trots att de sedan 2005 officiellt lämnat området (militärt). Det har inte skett på Västbanken.¹²

Bildandet av Israel 1948 (känt som Al-Nakba i Palestina, vilket ungefärligt betyder katastrofen) och effekterna av det (bland annat den ovan beskrivna politiska verkligheten, förskingringen av Palestinier till angränsande länder samt den fortgående konflikten med Israel) är en central del av den Palestinska nationella identiteten och således också viktig för den palestinska politiken. Den gemensamma 'fienden' har också en förenande effekt för det palestinska folket.¹³ Den palestinska nationella identiteten och den israeliska identiteten har en negativ beroenderelation till varandra då den ena partens nationella framgång bygger på den andre partens misslyckande och vice versa. Det territoriala området som idag är Israel och de ockuperade områdena är starkt kopplat till båda gruppernas identitet och historiska narrativ. Samma gäller för staden Jerusalem.¹⁴ Som sagt är dessa frågor centrala i den nationella identiteten och följaktligen inom politiken också. Med det som bakgrund anser jag att det i detta fallet inte spelar någon roll att de två dokument jag undersöker inte specifikt handlar om Israel eller konflikten eftersom de frågorna redan är så djupt integrerade i palestinsk politik och således nämns i dokumenten.

1.3 Material och avgränsningar

Mitt material utgörs av politiska dokument där Hamas (Islamic Resistance Movement) och Fatahs (Palestinian National Liberation Movement) politiska mål och visioner är utskrivet, dokumenten är från 2005 respektive 2009. Dokumenten är ifrån två olika tidpunkter, den ena före och den andra efter brytningen som skedde mellan Hamas och Fatah/PLO 2007 då Hamas tog kontrollen över Gazaremsan. Båda dokumenten är riktade till de egna medlemmarna och väljare och handlar således inte specifikt om Israel. Dock, som jag har förklarat ovan, är den politiska situation

---

12 B'Tselem, "The scope of Israeli Control in the Gaza strip", senast uppdaterad 2014-01-05, http://www.btselem.org/gaza_strip/gaza_status, (hämtad 2014-05-07).

13 Lövlie, 2014, s. 102-103

14 Kelman, Herbert C, "The interdependence of Israeli and Palestinian national identities: The role of the other in existential conflicts", *Journal of Social Issues*, 55, nr 3, 1999, s. 588.

sådan att frågor om Israel och dess befolkning är djupt integrerad i den palestinska politiken, oavsett om det är fokuset eller inte. Mina kriterier för vilka politiska dokument jag undersöker är att de ska vara så moderna som möjligt och inte vara för långt ifrån varandra i varken tid, omfång eller typ av politiskt dokument. Båda dokumenten tar upp en rad olika aspekter av det palestinska samhället. Anledningen till att jag inte undersöker fler dokument är på grund av begränsat utrymme i uppsatsen samt min önskan att göra en grundligare undersökning på mindre material hellre än en ytligare undersökning på mer material. Dessutom begränsades också mitt urval av att materialet måste vara tillgängligt på engelska, vilket inte alltid är fallet.

1.3.1 Primärmaterial

Jag utgår från det faktum att mitt primärmaterial är två officiella politiska dokument och följaktligen är de bearbetade texter, det vill säga, innehållet och terminologin som används är inte slumpmässig och kan således undersökas som ett medvetet ställningstagande från de två politiska grupperna de är utgivna av. Jag är medveten om att det är två översättningar från arabiska till engelska och således kan information ha gått förlorad vilket jag får ta hänsyn till i resultaten jag får fram.

Hamas Election Manifesto¹⁵ är ett 13 sidor (A4) långt dokument som inleds med en förklaring till varför de deltar i valet, vilket är logiskt då Hamas tidigare har bojkottat palestinska val eftersom de inte velat delta i ett system som står för de dem kämpar emot.¹⁶ Namnet på dokumentet är Change and Reform List, vilket står i kontrast till de beskrivningar av Hamas som en radikal och extremistisk rörelse, som jag nämnt ovan. Som titeln syftar på är dokumentet en lista på reformer, det vill säga förändringar under längre tid.¹⁷ Dokumentet är en engelsk översättning från den ursprungliga arabiska versionen, samma gäller för Fatahs dokument. Översättningen är gjord av Azzam Tamimi, och återfinns som en bilaga i hans bok *Hamas: A History From Within*. Azzam Tamimi är ledare för Institute of Islamic Political Thought i London, samt akademiker och islamist.¹⁸ Jag använder Tamimis översättning eftersom det, vad jag vet, inte existerar en officiell översättning till engelska. Recensioner om Tamimis bok menar att titeln är passande då Tamimi är

---

15 Tamimi, Azzam, "Hamas A History From Within", *Olive Branch Press*, 2011, s.292-316 (Appendix).

16 Hroub, Khaled, "A new Hamas through its new documents", *Journal of Palestine Studies*, Vol. 35, No. 4, 2006, s. 7-8.

17 Ibid, s. 10-11.

18 The Guardian, "Azzam Tamimi Profile", Guardian News and Media Limited, <http://www.theguardian.com/global/2007/jun/02/azzam.tamimi>, (hämtad 2014-06-09).

en person med verklig insyn och nära kontakt med Hamas. Det faktumet är både positivt och negativt. Tamimi har god insyn i Hamas vilket gör att hans observationer och fakta om Hamas ligger nära verkligheten men det innebär också att de kan vara färgade av hans sympati för organisationen och dess åsikter. Det är precis den kritik som framförs mot Tamimis bok, då Khaled Hroub i sin recension menar att boken har en ursäktande ton.¹⁹

Fatahs politiska program ratificerades den 8 augusti 2009 av rörelsens sjätte allmänna kongress. Fatah hade då inte hållit en kongress på 20 år. Den allmänna kongressen är en inflytelserik del av organisationen Fatah, och väljer bland annat ut Fatahs centrala kommitte vilket består i de högsta ledarna i Fatah. Eftersom de också ratificerade Fatahs politiska program har de stort inflytande över Fatahs strategier.²⁰ Precis som med Hamas dokument kommer jag belysa det som är relevant för min undersökning. Dokumentet, som är en officiell engelsk översättning från originalspråket arabiska, är tagen från Palestinian Press Office Danmarks hemsida.²¹

---

19 Hroub, Khaled, "Insiders's view of Hamas", *Journal of Palestine Studies*, Vol. 37, No. 3, s. 93-94.

20 The Washington Institute, "Fatah Congress: A victory for Abbas", <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/fatah-congress-a-victory-for-abbas>, (hämtad 2014-08-22).

21 Palestinian Press Office Denmark, <http://www.fateh.dk/en/>, (hämtad 2014-06-24).

2 Teori och metod

2.1 Teori

Här teoretiserar och förklarar jag de begrepp som är centrala för min undersökning, det inkluderar *fiendebilder*, *intergroup relations*, *den Andre*, *nationell identitet* (gruppidentitet) samt *intractable conflict*. Teorierna kring fiendebilder är fokuset medan de andra begreppen har en stödjande funktion i min teori. Dessutom är de relevanta för undersökningen jag ska genomföra då Israel-Palestinakonflikten kan beskrivas, som sagt ovan, som en konflikt mellan två nationella grupper som gör anspråk på samma territoriala område. Det området är djupt knutet till deras nationella identitet och dess existens. Genom att dessa begrepp får samarbeta på ett teoretiskt plan blir teorin specifikt anpassad för min undersökning, följaktligen är de delar av begreppen som jag tar upp relevanta för min undersökning.

I artikeln *On Enemy Images and conflict escalation* presenteras sju kategorier eller egenskaper som karaktäriserar fenomenet fiendebilder och dess uttryck. Kategorierna är: *Distrust*, *Refusal of empathy*, *Negative anticipation*, *Identification with evil*, *zero-sum thinking* (nollsummespel), *De-individualization* och *Placing the guilt on the enemy*. De tre första begreppen är mer generella och konstant i bakgrunden i mitt primärmaterial (förklaras närmare i kapitel 4 och 5). Således är fokuset de fyra sistnämnda begreppen som förklaras i min teori och kapitel 3 och också genom exemplifiering i kapitel 4 och 5.

2.1.1 Fiendebilder

Inom psykodynamisk forskning kring uppbyggandet av fiendebilder menar man att de ursprungligen kommer ifrån negativa karaktärsdrag hos den egna personen som ses som potentiellt hotfulla, dessa projiceras då till fienden. Genom att projicera de hotfulla karaktärsdragen hos en själv neutraliseras dem. Samtidigt framstår fienden som mer och mer omänsklig, medan den egna personen tvärtemot blir mer mänsklig. Det är den interna process som sker hos människor.²² Detta fenomen kan en koppla samman med *Identification with evil* då fiendebilden blivit så stark att fienden identifieras med allt som är ont (vilket också hör samman med att fienden får all skuld:

---

²² Oppenheimer, Louis, "The Development of enemy images: a theoretical Contribution", *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, 3, 12, 2006, s. 269.

Placing the guilt on the enemy).

Fiendebilder kan också byggas upp ur den sociala och politiska kontext en lever i, då som en effekt av de processer som sker när ens identitet, individ-eller gruppidentitet, skapas. Gruppidentitet är nämnvärt viktig för den identitet en själv känner att en har, och gruppidentitet i sig består i ett konstant jämförande med och särskiljande ifrån andra grupper (förklaras ytterligare längre ner i detta kapitlet). Det finns en viss relation mellan att starkt identifiera sig med och upphöja den egna gruppen och nedvärdering av de utanför. Eftersom gruppidentiteten är starkt kopplad till den egna identiteten, blir gruppens självkänsla starkt sammankopplad med den egna självkänslan. Som jag nämnt ovan i uppsatsen är den palestinska nationella identiteten beroende, i negativ mening, av den israeliska nationella identiteten. Genom att måla ut Israel som fienden, i exempelvis politiska dokument, förhöjs den egna nationella identiteten och gemenskapen.

Den sociala kontext en person lever i påverkar huruvida fiendebilder skapas genom den konstanta interaktionen mellan den egna personliga utvecklingen och det ständigt föränderliga samhället. Samhället påverkar den mindre sociala kontext personen lever i, exempelvis familjen, genom normer och attityder vilket i sin tur formar den egna personen och dess uppfattning om världen kring sig. Den sociala kontexten formar ens personlighet som i sin tur påverkar ens beteende. Den politiska situationen har, som jag förklarat ovan i uppsatsen, långtgående effekt på det palestinska folket och således finns det i det palestinska samhället en grogrund för att fiendebilder ska uppstå.

Följaktligen definierar Oppenheimer fiendebilder på följande vis: "Enemy images or negative stereotypes can thus be thought of as beliefs about individuals or groups that are codetermined by internal individual variables, external societal contexts, and ingroup–outgroup dynamics".²³

2.1.2 Den Andre och gruppidentitet

Henri Tajfel definierar *intergroup extreme* på följande sätt: "interactions which are largely determined by group membership of the participants and very little – if at all – by their personal relations or individual characteristics". Tajfel definierar således begreppet när det tas till sin spets,

---

²³ Oppenheimer, 2006, s. 269-271.

då gruppidentiteten hos personer överskuggar den personliga identiteten. Tajfel talar följaktligen om individers identitet till gruppen, som kan existera i olika grad, inte de sammanlagda individernas identitet som en gemensam gruppidentitet. Beteendet, som är en följd av att identifikationen med gruppen blir starkare och starkare, karaktäriseras av att av individerna som hör till *the outgroup* (som Tajfel benämner personer utanför gruppidentiteten) blir mindre och mindre olika varandra, utifrån det egna perspektivet. Detta fenomen ligger till grund för företeelser som *dehumanization*, stereotypa föreställningar och fördomar vilket kan kopplas till både fiendebilder och föreställningen om 'den Andre'.²⁴ *Dehumanization* ligger nära Spillmans begrepp *de-individualization*, som också betyder att människor ses mindre och mindre som enskilda människor, individer, och således blir mer och mer lika varandra. *De-individualization* är steget före *dehumanization*.

”Thus, identity is the result of an interactive relationship of antagonistic forces between the wish to be similar to something and to be different from something.”

Så definierar Daniel Esparza identitet i sin artikel *National Identity and the Other: Imagining the EU from the Czech Lands*. I denna förståelse för identitet, specifikt nationell identitet, blir *den Andre* nödvändig i uppbyggandet av en identitet. Genom att skapa *den Andre* bygger man upp grunden för den egna gruppen, man särskiljer ”dem” från ”oss” (genom processer beskrivna ovan genom Oppenheimers teorier). *Den Andre* får, i kontrast till den egna gruppen, en negativ klang och ses som en fiende eller ett hot för den egna identiteten. *Den Andre* associeras till något negativt. Esparza tar också upp *den Andre* i positiv mening, då den porträtteras som positiv och imiteras och beundras, dock är inte det fokus för min undersökning och jag kommer inte gå in på det närmare.

Vad är då *den Andre*? Esparza definierar begreppet (inom ramen för nationell identitet) på följande sätt: ”The Other in the formation of identity is a symbolic entity upon which the images of oneself are projected, once again, both positively and negatively, as if it were a screen”. Här ser man delar av Oppenheimers argumentation kring fiendebilder, det vill säga, att man projicerar delar av den egna identiteten på fienden eller *den Andre* i dess negativa betydelse. *Den Andre* är en symbolic entity och kan således vara en mängd olika saker. I det fallet jag ska undersöka är det staten och nationen israel.

Nationell identitet är ett svårdefinierat begrepp och således finns det många olika

---

24 Tajfel, Henri, ”Social Psychology of intergroup relations”, *Ann. Rev. Psychol.*, 3, 1982, s. 13.

definitioner som mer eller mindre liknar varandra. En passande definition (som är en av många och således inte allmängiltig) är Anthony D. Smiths definition som Ezparza presenterar: “the continuous reproduction and reinterpretation of the pattern of values, symbols, memories, myths and traditions that compose the distinctive heritage of nations, and the identifications of individuals with that pattern and heritage, and with its cultural elements.”

Dock får en ha i åtanke att en nationell identitet är generell eftersom den består av många individer som associerar individuellt kring den nation de identifierar sig med.²⁵ Dock är det inte summan av de personernas föreställningar om sin nationella identitet som bildar den gemensamma nationella identiteten. Den nationella identiteten existerar i sig själv genom exempelvis historiska dokument, traditioner och institutioner, men bärs av individerna inom nationen. Detta resonemang återfinns hos Tajfel. Sedan identifierar individerna sig till olika grad med den nationella identiteten.

Den negativa 'Andre' skapas genom negativa associationer eller identifiering, och associationer går inte att undersöka på det sättet jag ska när man analyserar en nationell identitet, därför får man undersöka saker, i mitt fall politiska dokument, som människor skapat där de möjligtvis uttrycker sådana negativa associationer och man kan tolka ut en bild av 'den Andre' ur det. Det är just de negativa associationerna som jag undersöker, eftersom Israel nästan uteslutande nämns i negativa termer.²⁶

Dock måste man ta hänsyn till den konflikt som faktiskt pågår mellan palestinierna och israelerna. Konflikten benämns som en *intractable conflict*, vilken är en eskalerande konflikt som fått en mer permanent karaktär och gjort avtryck i samhället. Det är värt att poängtera att det inte är en konflikt i sig som är problemet, utan dess eskalation med våld, diskriminering och förstörelse som möjlig följd. En *intractable conflict* karaktäriseras av att båda sidorna får en förenklad syn på konflikten och menar det är den andra som är ansvarig för konfliktens början och fortsättning. Det finns ofta en mycket liten förståelse för konfliktens utveckling, det vill säga att båda är ansvariga. Det gör det svårt att finna en lösning på konflikten. Detta är relaterat till Spillmans kategori ”Placing the guilt on the enemy”, som också innebär att all skuld ligger hos fienden, som i detta fallet är samma som motparten i konflikten. Konflikter med en mer permanent natur får en effekt på det samhälle den existerar inom, och människorna som bor där. Människors förhållningssätt blir

---

25 Esparza, Daniel, ”National Identity and the Other: imagining the EU from Czech Lands”, *Nationalities papers*, 38, 3, 2010 s. 413-416.

26 Ibid, s. 416.

mer fientligt och fördomsfullt, vilket i sin tur reproducerar eskalationen av konflikten som från början påverkade samhället. Följaktligen kan en koppla ihop konflikters reproducerande med de andra begreppen jag har teoretiserat kring. När en konflikt gäller grupper, specifikt nationella grupper, kan förhållningssättet bli en del av gruppens identitet så som i fallet med palestinierna. Då uppstår också den negativa beroenderelation jag har talat om flera gånger vilket gör att konflikten fortgår. En konflikt kan också göra en grupp mer distinkt, vilket kan kopplas ihop med tankesättet att en gemensam fiende har en stärkande effekt på gruppidentiteten. Självklart gäller inte detta alla palestinier men konflikter som är så djupt integrerade i människors liv tenderar att polarisera ett samhälle. Antingen är du med oss eller så är du emot oss.²⁷

2.2 Mina teman och innehållsanalys

Jag har identifierat tre teman, som relaterar till min teori, i texten utifrån ett par inledande läsningar av primärmaterialet. Teman kan förklaras som en återkommande regelbundenhet eller en tråd av underliggande betydelser, i mitt fall baserat på vad som är relevant för min undersökning. Mina teman och mitt teoretiska ramverk kopplas i min undersökning samman. Mina teman är Kampen, Den palestinska identiteten och Israel, som jag kopplar ihop till min teori nedan.²⁸

Eftersom den palestinska nationella identiteten är i en negativ beroenderelation med den israeliska nationella identiteten stärker en negativ bild av Israel den egna identiteten och nationella sammanhållningen. Således undersöker jag det återkommande temat Israel i mitt primärmaterial, och hur Israel benämns negativt. Nationell identitet är relaterat till grupprelationer eller gruppidentitet. Stark gruppidentitet karaktäriseras av att den personliga identiteten får mindre och mindre betydelse i jämförelse med hur i stor utsträckning en identifierar sig med gruppen. Det följs utav att människorna i den andra gruppen, eller *the outgroup*, blir mer och mer lika varandra. Det ses mindre och mindre som individer och alltmer som en del av en grupp. Därför är det av intresse för min undersökning att undersöka hur de framställer den palestinska gruppen och identiteten eftersom den har en negativ relation till den israeliska identiteten, men också på grund av den dehumanisering som sker med *the outgroup* ju starkare identifikationen till den egna gruppen blir.

---

27 Pruitt, Dean G, "Social Conflict: Some Basic Principles", *Journal of Dispute Resolution*, 1, 2007, s. 151-153.

28 Graneheim, U.H., Lundman, B, "Qualitative Content Analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness", *Nurse Education Today*, 24, 2004, s. 107.

Dessutom bygger den palestinska identiteten till viss del på att Israel är fienden och *den Andre*, det är de skiljt på "oss" (palestinierna) och "dem" (israelerna). Således är *den Andre* motsatsen till det en beskriver sig själv att vara. Eftersom Israel och Palestina fortfarande är i konflikt med varandra, och den konflikten refereras till i både Fatahs och Hamas dokument igen och igen, är det en viktig aspekt av bilden av Israel. Eftersom den sociala och politiska kontexten människor lever i påverkar huruvida en fiendebild växer fram alternativt reproduceras, är konflikten en viktig del att undersöka. Som sagt ovan är Israel-Palestinakonflikten den typ av konflikt som gett ett tydligt avtryck i samhället. Därför undersöker jag det återkommande temat Kampen. Konflikten påverkar människors förhållningssätt negativt till fiendegruppen som i sin tur uppmuntrar till eskalation av konflikten. Dessutom kan det uppstå, som det gjort med palestinierna, att konflikten blir en del av gruppens identitet och att den stärker gruppsidentiteten.

Mina teman utgör tillsammans med innehållsanalysen mitt metodologiska ramverk. Innehållsanalys i sig kan användas på många olika sätt och i många olika studier, således plockar jag nedan ut de delar inom fältet innehållsanalys som jag kan använda som ett verktyg för min undersökning.

Inom forskningsfältet innehållsanalys menar en att texten berättar något mer än det som rent deskriptivt står där, den säger också något om den eller dem som skapat denna text. En utgår ifrån att texten påverkar den som skapat den, den som är den tilltänkta mottagaren samt kontexten kring det som har producerats. Krippendorff presenterar i sin artikel en definition av innehållsanalys: "... content analysis is a research technique for making replicable and valid inferences from data to their context". För att parafrasera, innehållsanalys används för att dra vissa slutsatser från information om den kontext informationen presenteras inom. I mitt fall, drar jag slutsatser från mitt primärmaterial om huruvida Hamas och Fatah reproducerar en fiendebild om Israel, som har att göra med den kontext dokumenten presenterats inom. I min undersökning utgår jag från att det som förmedlas i texten påverkar den palestinska befolkningen (mottagaren) och att det som förmedlas säger något om Hamas och Fatah (producenterna). Innehållsanalys används följaktligen för att analysera fram andra betydelser än det uppenbara, vilket är precis det jag gör. För att kunna berättiga de slutsatser som dras måste analysen genomföras på ett konstant och systematiskt sätt. Således ska det inte spela någon roll om information står i början eller i slutet av ens material, det ska bedömas på samma sätt.²⁹

29 Krippendorff, Klaus, "Content Analysis", *International Encyclopedia of Communications*, 1, 1989, s.403-404.

Första steget i genomförandet av en innehållsanalys är att sätta upp ramarna för den kontext materialet befinner sig inom, vad det är jag vill undersöka inom den och vilket material jag ska ta min information ifrån (mitt primärmaterial). Detta har jag gjort i mina tidigare kapitel. Vidare ska jag samla in data från mitt primärmaterial efter deras relevans för mina kategorier, för att sedan kategorisera in den i mina tre teman.³⁰ Relevant är de delarna av mitt primärmaterial som nämner Israel, antingen direkt eller genom en beskrivning, exempelvis "the occupation authority" som i denna kontexten uteslutande betyder staten Israel. Kategorier inom innehållsanalys ska vara ömsesidigt uteslutande, dock är det svårt när en studerar mänskligt beteende som jag gör. När problemet uppstår att viss data passar in i flera kategorier sätter jag in den under den kategori som passar bäst, eftersom det är summan av alla kategorier som avger huruvida en fiendebild återfinns i dokumenten, inte varje enskild kategori. En innehållsanalys innebär att en tolkning av en text görs, den tolkningen är subjektiv och måste förankras i kontexten när en värderar dess betydelse. En kan tolka en text på olika sätt, latent eller manifest tolkning. Den latent innehållsanalysen syftar till att undersöka textens underliggande mening, det texten talar om, medan den manifesta innehållsanalysen undersöker vad texten faktiskt skriver, dess uppenbara mening. Min undersökning kommer delvis vara en blandning av de två eftersom jag efter en första genomläsning uppmärksammat både uppenbara och direkta referenser till Israel som fienden, exempelvis att Israel benämns just the enemy, men också latent betydelse som vid en första anblick inte tycks ha med Israel att göra, men i den kontext mitt primärmaterial befinner sig i, faktiskt betyder något. Således kommer min undersökning ske på olika nivåer vilket jag är noga med att förklara i min undersökning.³¹ Jag identifierar ett antal nyckelbegrepp till varje tema för att få läsaren att förstå vilka begrepp som nämns mest, och således sätter tonen för texten.

I kapitel 5, analysen, presenterar jag de uttryck och begrepp ur mitt primärmaterial som är relevanta för mina teman, uppdelat i kapitel efter mina teman och diskuterar dem i anknytning till min teori.

---

30 Krippendorff, 1989, s. 406-407.

31 Graneheim & Lundman, 2004, s. 106-107.

3 Litteraturöversikt och tidigare forskning

Nedan presenterar jag presenterar jag forskning kring Israels och Palestina nationella identiteter (där nationella narrativ är en viktig del) och konflikten som råder. Forskningen syftar till att bredda den plattform på vilken jag baserar min undersökning. Eftersom det jag undersöker är en del av problematiken i Israel-Palestinakonflikten, är det viktigt att komplettera med andra synsätt och tänkbara lösningar på konflikten.

Israel-Palestinakonflikten kan ses som två olika nationella rörelser som för anspråk på samma territorium. För både Israeler och Palestinier är territoriet centralt som en del av respektive grupps nationella identitet. Författaren talar om teorier som menar att en kan utveckla en övergripande identitet som inte hotar de olika identiteterna israeler och palestinier är en del av. Dock finns det en negativ relation mellan de två gruppernas identiteter som kallas *negative interdependence*. Författaren menar att Israel-Palestinarelationens kärna är ett så kallat *nollsummespel* vilket innebär att den ena gruppens nationella identitet, kultur och anspråk på territoriet innebär ett hot mot den andras nationella identitet, kultur och anspråk på territoriet. Anspråket på samma territorium är det mest konkreta exemplet: Erkänns palestiniernas anspråk på landet försvinner israelernas och vice versa. Anspråket till territoriet kopplas ihop med existensen av nationen (i betydelse av folket/kulturen). Ett annat drag i både den israeliska och palestinska nationella identiteten är uppfattningen om att motpartens nationella ideologi delvis består i att eliminera den egna nationen i förmån för motpartens, detta menar författaren finns drag av även nu, trots de kompromisser parterna gjort angående territoriala anspråk. Fienden har alltid en baktanke med det dem gör (en del av spillmans teori om fiendebilder: *distrust* och *negative anticipation*).

Tänkarna kring att den egna nationella identiteten endast kan blomstra genom den andra gruppens misslyckande leder till det som författaren kallar *negative interdependence*. De två motstridiga nationella identiteterna är fast i ett negativt förhållande där de är beroende av varandra. Genom att underminera den andra gruppens nationella identitet stärker en sin egen. Detta menar författaren har uttryckts genom att båda nationella rörelserna kontinuerligt förnekat att den andra över huvud taget har en nationell identitet knuten till landet. Det har också skett försök från båda nationella rörelserna att demonisera den andra, exempelvis då den palestinska rörelsen menar att zionismen endast är ett rasistisk och kolonialistiskt projekt.³² Författaren presenterar ett tankesätt

---

32 Kelman, 1999, s. 588-590.

där israeler och palestinier skulle kunna skapa en övergripande gemensam identitet när det kommer till landet Palestina/Israel. Det skulle innebära att en skulle särskilja på landet, 'the homeland', och de två suveräna staterna Palestina och Israel. Visionen skulle då vara att en tillhörde, genom medborgarskap, en av de två suveräna staterna men kunde ha och uttrycka emotionellt tillhörighet till hela landet, vilket är vad de två grupperna gör.³³

I artikeln One Land, Two states? presenterar Mathias Mossberg ett förslag på ett alternativ till tvåstatslösningen som har varit, och fortfarande är, det rådande paradigmet kring lösningen av Israel-Palestinakonflikten. Även Mossberg menar att fokuset i konflikten och på dess eventuella lösning är på territoriet. Det inkluderar tvister kring gränser och suveränitet. Först identifierar författaren de rädslor och farhågor som finns hos vardera part i konflikten, vilket för Israel är säkerhet, delvis säkerhet från yttre hot från grannländer, men också det inre hotet om att bli en minoritet i sitt egna land (gentemot de palestinier som lever i Israel idag). Palestiniernas största farhågor å andra sidan är land, eller bristen på land. Tre fjärdedelar av det forna brittiska Palestina tillhör idag Israel och Västbanken minskar kontinuerligt genom bosättningar. Detta är djupt kopplat till rädslan att förlora sin identitet eftersom många palestinier just nu lever i diaspora (precis som judarna gjorde under tusentals år) i Israel, Palestina och närliggande länder. Detta har stor signifikans i min undersökning och diskuteras ytterligare i analyskapitlet. Ur detta menar författaren att en kan få fram tre gemensamma farhågor vilka är rädsla för säkerheten, identiteten och tillgång till territorium. Dessa menar Mossberg att en, möjligtvis, kan lösa genom delad suveränitet. Precis som titeln antyder skulle det i praktiken innebära två stater på samma territorium vilket skulle kringgå några av de största problemen som idag hindrar en lösning. Suveräniteten skulle baseras mer på individen (medborgaren) än territoriet.³⁴

En viktig beståndsdel av nationell identitet, och således också viktigt för den palestinska gruppidentiteten, är nationella narrativ. Narrativ är berättelser, verkliga eller fiktiva, där en mänsklig berättare är närvarande. Det är viktigt att poängtera att narrativ är sanna i den bemärkelsen att människor anser att de är sanna och lägger vikt vid dem. Det gör narrativ viktiga, inte bara för förståelsen av konflikten, utan också för hur fred ska uppnås. Således blir narrativ central i Israel-Palestinakonflikten eftersom de anses vara grunden till de båda folkens anspråk och anknytning till

---

33 Kelman, 1999, s. 587.

34 Mossberg, Mathias, "One Land, Two States? Parallel states as an example of "Out of the Box" Thinking on Israel/Palestine", *Journal of Palestine Studies*, Vol. 39, No. 2, 2010, s. 42-43.

landet samt att båda parterna hävdar att motpartens historiska anknytning (narrativ) till landet är en efterkonstruktion, just för att underminera motpartens rätt till landet. Nationella narrativ tenderar att öka under konflikter, som den mellan Israel och Palestina. Narrativ används ofta för ett specifikt syfte eller politiskt fråga, och syftar till att demonisera 'den andra sidan' av konflikten och legitimera den egna gruppen. Både palestinierna och israelerna använder flera tusen år gamla narrativ för att förklara sitt anspråk till landet. Narrativ påverkar den sociala kunskap vi anser oss inneha, och påverkar vårt minne av våra erfarenheter och vad våra släktingar, vänner och politiska ledare berättar för oss. Ett exempel från Israel-Palestinakonflikten är hur de talar om skapandet av Israel 1948. Palestinierna benämner händelsen Katastrofen och ett uttryck för kolonialism medan Israel ser det som nationellt frigörande av de land judarna blev lovade av gud och således har rätt till, förenklat uttryckt. Trots att berättelserna om staten Israels skapande är helt olika gör det inte narrativen mindre sanna eller mindre betydelsefulla.³⁵

Narrativ konstrueras och reproduceras inom samhällets olika sociala delar, som skola, familj eller media, och är en stor del av konflikter. Dess signifikans ska inte ignoreras, eftersom narrativ i konflikter uppmuntrar till stereotypa föreställningar om den andra sidan av konflikten. Men samtidigt kan narrativ också var nyckeln till fred genom att titta på det som inte nämns i narrativen, den andra sidans historia, berättelser, traditioner och känslor. Detta är ofta icke existerande i narrativ, och således finns det ingen förståelse för den andra sidan. Essensen i Israel-Palestina består i att båda folken anser sig tillhöra landet som idag är Israel och de Ockuperade palestinska territorierna. Författarna menar att själva frågan som från början varit central i konflikten, "...To whom does this land belong?...", är en del av själva konflikten eftersom svaret blir att det antingen är den enes eller den andres land. Detta har gett upphov till de israeliska och palestinska narrativen som både argumenterar för deras rätt till landet, och som följaktligen är motstridiga.³⁶ Eftersom narrativ upprätthåller konflikten är det viktigt att skapa kunskap och förståelse för den andres narrativ för att kunna skapa en situation där fred är möjlig.³⁷

Eftersom min undersökning är en jämförelse mellan Hamas och Fatah och deras bild av Israel är en jämförelse av gruppernas politiska ställning essentiell. Som jag nämnt ovan är konflikten mellan Hamas och Fatah (som en del av PLO) inte nödvändigtvis ideologisk, utan

---

35 Dajani Daoudi, Mohammed S. & Bakarar, Zeina M., "Contested narrative", *Israel studies*, vol. 18, nr. 2, 2013 s. 54-55.

36 Ibid, s. 58-60.

37 Ibid, s. 66.

snarare två nationella rörelers kamp om palestiniernas röster. Hamas uppståndelse inom den palestinska politiken har att göra med islams utökade inflytande på politiken och det mönstret har Fatah också följt. Hamas i sin tur fick tona ner de mer radikala dragen i sin politik för att vinna en bredare popularitet. Båda de politiska grupperna har alltså delvis anpassat sig till ett annorlunda samhällsklimat angående religiositet för att antingen vinna eller upprätthålla sin popularitet bland det palestinska folket. Avståndet mellan grupperna har minskat.³⁸

---

38 Lövlie, 2014, s. 114-116.

4 Analys

Nedan återfinns en kortare beskrivning av Hamas och Fatahs dokument, följt av analysen. Allt jag diskuterar i analysen och kapitel 5 baseras på min teori, bakgrund samt litteraturöversikt och tidigare forskning. Jag kan också tillägga att den bild Hamas och Fatah framställer av Israel, det palestinska folket eller kampen kan vara både medveten eller omedveten. Det viktiga är att den finns där och således har en påverkan, vilket är essentiellt. Alla citat i detta kapitlet är tagna från Hamas Election Manifesto samt Fatah Political Platform som jag refererar till nedan.

Hamas Election Manifesto³⁹ inleds med en förklaring till varför de deltar i valet, vilket är logiskt då Hamas tidigare har bojkottat palestinska val eftersom de inte velat delta i ett system som står för de dem kämpar emot. De poängterar att deltagandet inte är ett godkännande av Osloavtalen, men att det ligger i fas med motståndsrörelsen och ett framtida fritt Palestina.⁴⁰ Det tretton sidor (A4) långa dokumentet är uppdelat i en kortare inledning och sammanfattning och arton underrubriker emellan dem som tar upp olika aspekter och problematik inom det palestinska samhället. Exempelvis Domestic Policy, External Relations, Administrative Reform & Fighting Corruption, Cultural and Media Policy och Youth Issues. Namnet på dokumentet är Change and Reform List, vilket står i kontrast till de beskrivningar av Hamas som en radikal och extremistisk rörelse, som jag nämnt ovan. Som titeln syftar på är dokumentet en lista på reformer, det vill säga förändringar under längre tid.

Fatahs political program är 32 sidor (A4) lång, dock är de första sju sidorna, introduktionen, en slags historisk beskrivning av rörelsen. I de första sidorna av dokumentet presenteras Fatahs historia, från dess start till nu. De använder historien för att stärka den palestinska nationalismen och Fatahs position inom den. Även om den tar upp Israel och därför är relevant har jag valt att inte analysera den delen av deras political program, dels för att det inte finns en sådan del representerad i Hamas Change and Reform List, och dels för att jag undersöker deras nuvarande och framtida mål och strategier, som står utskrivna i de sista 25 sidorna och dokumentet. Sidan 8 till 13 består i ett kapitel som benämns On Strategy som tar upp Fatahs allmänna strategi och sidan 14 och framåt, som benämns Tasks of the Coming Stage, tar upp framtida problematik och strategi.⁴¹

---

39 Tamimi, Azzam, "Hamas A History From Within", *Olive Branch Press*, 2011, s.292-316 (Appendix).

40 Hroub, 2006, s. 7-8.

41 Fatah Sixth General Congress, The Political Platform, 2009, <http://www.fateh.dk/en/attachments/article/834/FATAH%20POLITICAL%20PLATFORM.pdf>, (hämtad 2014-06-24).

4.1 Israel i Hamas och Fatahs politiska dokument

Israel är ständigt närvarande i bakgrunden i Hamas dokument. Redan i inledningen nämns the occupation vilket i denna kontexten är synonymt med Israel. Ockupationen beskrivs som heavy, detested och oppressive. Sammanlagt nämns occupation fjorton gånger i det fjorton långa sidor dokumentet. Under kapitlet External Relations uppmanar man också palestinierna att undvika ”...normalization with it [the occupation]”. Att samarbeta med the occupation är totalförbjudet och går emot religionen och the homeland (vilket är starkt kopplat till den palestinska identiteten). Under kapitlet Domestic Policy benämns Israel rent ut the enemy, vilket upprepas ännu en gång. Då under kapitel 5 när de talar om att all lagstiftning och avtal med the enemy som går emot palestiniernas rättigheter ska förkastas. Genom hela dokumentet talar Hamas inte om Israel som ett land bestående av individer av olika åsikter. Genom att ge Israel namn som the occupation och rent ut the enemy avhumaniserar de det israeliska folket. Det vill säga, de talar om Israel som en enhet med gemensamma åsikter och mål, istället för en befolkning av människor med helt olika politiska uppfattningar. Det faktum att normalisera med fienden är livsfarligt bygger delvis på att fienden då faktiskt skulle bli mer mänsklig vilket går emot den interna process som sker när människor projicerar negativa karaktärsdrag hos en själv till fienden med följd att fienden blir mindre och mindre mänsklig. Det skulle rubba den förenklade bild av Israel som fienden.

Det är också livsfarligt för den palestinska gruppidentiteten eftersom den identiteten så starkt bygger på den gemensamma fienden Israel. Det uttrycks tydligt då de säger att samarbete med Israel är ett brott mot the homeland och religionen, vilket är nämnvärt starkt uttryckt eftersom det territoriet som idag är Palestina och Israel är så starkt kopplat till den palestinska identiteten. Det är ett resultat av den starka identifikationen till den palestinska gruppidentiteten som följs av en avhumanisering av the outgroup, det vill säga, individerna blir mer och mer lika varandra, och ses mer som medlemmar i the outgroup än individer. Detta är mycket centralt och diskuteras ytterligare under Den Palestinska Identiteten och kapitel 5.

Ockupation förklaras av Hamas som illegitim och kopplas ihop med begrepp som the remnants of colonialism och foreign intervention. Hamas menar att ockupation är den värsta sortens terrorism. I slutsatsen av dokumentet talar Hamas om ”...the society that has been destroyed by occupation...”. De tar också upp den mur som byggs på västbanken, och kallar den ”...the apartheid wall of separation...”. Det faktum att de använder ordet apartheid (afrikaans: avskildhet, åtskillnad)

refererar direkt till den rasistiska regimen som styrde i Sydafrika fram till 1994, och kopplar ihop den med Israel. Det kan en koppla ihop med *Identification with evil* eftersom apartheidregimen i Sydafrika numera är ökad som en av de mest rasistiska regimerna i modern tid. Det gäller även det faktum att de beskriver Israel som en kvarleva från kolonialtiden.⁴²

Under kapitel 13 nämns Israel när de talar om arbetslösheten för de palestinier som tidigare arbetade inne i Israel. Detta är ett slags erkännande från Hamas, trots att de inte officiellt erkänt Israel som stat är det faktum att de nämner Israel som just Israel ett slags erkännande. Dock benämns Israel också som the Zionist entity i samband med att palestinerna måste ta sig ur den beroendeställning de har till den israeliska ekonomi. När ämnet Jerusalem kommer upp är en av punkterna att "... resisting the enemy's attempts to Judaize Jerusalem; and protecting the Islamic and Christian Palestinian holy sites from Zionist desecration." . Sionism används också i kapitel fjorton då miljön tas upp, och hur den har förvärrats genom Zionist settlement.

Fiendebilden blir inte tydligare än när Hamas rent ut benämner Israel som just fienden men, det är intressant att Hamas upprepade gånger kallar Israeler sionister och Israel ett sionistiskt projekt. Innebörden av det är att underminera Israels historiska narrativ och identitet och i slutändan deras anspråk till landet. Sionismen beskrivs som en politiskt strävan (baserad på judisk historia) för judarna att återvända till Israel, för att där skapa en självständig stat. Denna judiska nationalism växte fram under 1800-talet och kulminerade i Israel tillkomst 1948.⁴³ Hamas poäng är således att Israel är ett *politiskt* projekt och kan därför kopplas ihop med andra politiska system som kolonialism och apartheid. Att hävda att Israel är ett politiskt projekt kan också syfta till att underminera den israeliska nationella identiteten och de historiska narrativ om landet Israel den delvis vilar på. Självklart kan en också se på sionism ur en annan synvinkel och ses som en kamp för självbestämmande för judarna som under tusentals år levt i diaspora. Inom Hamas syn på Israel som fienden finns det dock inte utrymme för förståelse. Genom att förringa judarnas historiska argument för anspråket till territoriet stärker Hamas den palestinska identiteten och anspråket till landet.

I kapitel två och tre kopplas Israel ihop med aggression och manipulation, först när det talar om "Preserving Palestinian Islamic and Christian endowment properties, protecting them from

---

42 Apartheid, Nationalencyklopedin, <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/kort/apartheid>, (hämtad 2014-08-15).

43 Sune Persson, Sionism, Nationalencyklopedin, <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/sionism>, (hämtad 2014-08-19).

aggression and manipulation...”, och sen när de talar om att försvara rättigheterna för ”...the Palestinian cause, and deter any aggression toward it.”. Det faktum att Israel kopplas ihop med aggression, är intressant för hur Hamas framställer Israel-Palestinakonflikten och diskuteras ytterligare i kapitel 4.2 och 5.

Nyckelbegreppen är occupation, occupation authority samt settlements eller settlers.

Redan på de första sidorna benämns Israel som settler occupation och the occupation authority samt kopplas ihop med begrepp som settlements, the judaization of Jerusalem, siege och settler gangs. Fatah använder upprepade gånger orden apartheid i relation till Israel och skriver även rent ut Israeli apartheid and racism. Den negativa Andre, som skapas genom negativa associationer, är tydligt Israel eftersom Israel nästan uteslutande nämns och associeras till negativa begrepp, det sistnämnda som det tydligaste exemplet. Precis som Hamas drar Fatah flera gånger direkta referenser till det rasistiska politiska systemet i Sydafrika. Under kapitlet On Strategy skriver Fatah följande: ”...the right of the Palestinian people to resist the occupation, to struggle against settlement, expulsion, displacement and racial discrimination...”. De sistnämnda begreppen riktar sig mot och sammankopplas med Israel. The colonial settlement project kopplar ihop Israel med kolonialismen. Senare i dokumentet nämns Israels expansionist interests, vilket även det syftar till kolonialism och dominans. Sammankopplingen av Israel med föregående uttryck samt att benämna Israel ockupationsmakt har en viktig funktion då Fatah bygger sin *legitima* rätt till motstånd på det faktum att Israel är en ockupationsmakt. Att Fatah är legitima och Israel illegitima upprepas i dokumentet och diskuteras vidare nedan.

Då Fatah tar upp religion nämner de judar i positiv mening: ”We respect the freedom of worship for all, including Jews.” Detta, och även försiktigt positiva benämningar av judar uttrycker att Fatah menar att staten Israel och judar inte nödvändigtvis behöver vara detsamma. Det gör de också när de talar om att de motsätter sig Israel som en judisk stat då det innebär risk för fortsatt diskriminering av de palestinska invånarna i Israel. Fatah skriver också ut att de ska ”... restoring our direct and strong relations with the Israeli peace camp...”. Fatah skiljer ut de israeler som aktivt kämpar för fred. Detta resonemanget går delvis emot det om fiendebilder, det vill säga, resonemanget kring grupprelationer (som en del av fiendebilder) och att de som står utanför gruppen, israelerna, blir mer och mer lika varandra. Dessa fördomar eller stereotypa bilder av

israeler rubbas något av denna mer förstående attityd. Det kan vara ett taktiskt drag av Fatah för att framstå som mer resonliga (dock går det inte att utläsa endast från detta dokumentet). Tyvärr överskuggas denna mer förstående bilden av israeler av en mer ensidig (negativ) bild av staten Israel.

”Fatah adopts democracy and tolerance, rejecting extremism and terrorism in all its forms, especially state terrorism...” Här kopplar Fatah ihop sig själva med positiva begrepp som demokrati och tolerans medan ”state terrorism” syftar på staten Israels handlingar mot palestinier och de ockuperade palestinska områdena. Att Israels handlingar är state terrorism skriver de rent ut då de förklarar den viktiga skillnaden mellan terrorism och ”... the legitimate resistance against foreign occupation, and peoples' struggle for their freedom, independence, and self-determination against racism, and all forms of foreign domination...”. Fatah legitimerar sin egen kamp medan Israel beskrivs som en rasistisk ockupationsmakt. Bilden Fatah målar upp av sig själva och Israel blir väldigt tydlig om en radar upp de begrepp Fatah förknippar sig själva respektive Israel med. Föregående citat kan exemplifiera. Israel: foreign occupation, racism och foreign domination. Fatah: legitimate, freedom, independence samt self-determination.

Fatah tar upp EU:s minskade stöd för deras kamp och menar att detta bland annat berott på Israels extorsion. Detta målar upp Israel som ett land som bedriver politiskt utpressning för att nå sina mål. Under rubriken Development of the PLO Performance in Negotiations poängterar dem vikten av att ha tidsramar för fredsförhandlingarna, eftersom de annars kan utnyttjas av Israel ”...as a cover to continue its colonization and consolidate its occupation.”. Dessa tankesätt har tydliga drag av *distrust* och *negative anticipation* eftersom de endast förväntar sig ett negativt beteende, även när de talar om fredsförhandlingar som kan vara positiva för båda parter. Fatah drar det ett steg längre när de menar att EU:s minskade stöd för dem också är något Israel planerat och genomfört. Det visar på en enorm misstänksamhet mot Israel, och är ytterligare en byggsten till den fiendebild som Fatah har av Israel.

I den sammanfattande delen av dokumentet skiljer de på den fred palestinerna vill ha som är baserad på rättvisa, efterföljande av internationell lag och rätten till självbestämmande och den israeliska freden som är baserad på ”...aggression, conquest of Palestinian land, the buliding of settlements, the destruction of the Palestinian society, the elimination of the components of the independent Palestinian state thus undermining the foundations of its existence...”. Även detta kan

kopplas till det jag skrev i föregående stycke, det vill säga att även den fred som Israel vill ha (som ändå kan ses som något positivt) är baserad på närmast onda grunder. Conquest, destruction och elimination är starkt laddade ord. Även bra och positivt handlande från fiendens sida betraktas med misstänksamhet.

”Our central goal remains to defeat the occupation, liberate the homeland, establish our independent state with Jerusalem as its capital...” Fatah är tydlig med vad deras främsta mål är, det inkluderar också: ”...confronting the settler occupation, preserving the land and holy places and their arab character...”. Detta uttrycker ett motstånd till att platser, som Jerusalem, får en mer judisk karaktär. Liknande språk kan en se hos Hamas. Detta uttrycker Fatah tydligt när de talar om Jerusalem: ”...rescue Jerusalem and prevent its judaization.”. Senare i dokumentet drar Fatah det ännu längre när de kallar det judaization attacks, vilket antyder en aggressivitet från Israels sida. De nämner senare att ”... normalization with Israel, which is rejected while occupation continues”. Tankesättet att palestinierna inte ska normalisera relationerna till det israeliska folket uttrycks också då Fatah talar om den palestinska ekonomin och hur de vill separera den från den israeliska ekonomin.

När de talar om internationella relationer benämner de sig själva som ”... a national liberation movement fighting to end the israeli occupation.”. De utgår från internationell lagstiftning om krigföring i sin kamp, vilket inkluderar ”... protection of civilians under foreign occupation”. När Fatah tar upp problematiken med blockaden mot Gaza skriver de bland annat ”... informing the world about the crimes against humanity committed by Israel against the people of Gaza...”, vilket uttryckligen säger att Israel brutit mot internationell lag. Fatah tar också upp the International Court of Justice uttalande om Israels ogiltiga annektering av Jerusalem och byggandet av the apartheid wall och använder det för att stödja sitt eget motstånd mot Israels agerande kring Jerusalem. Den avslutande punkten i dokumentet tar upp Fatahs önskan om en kärnvapenfri värld och påminner således läsarna om att Israel innehar kärnvapen(olagligt enligt internationell lag eftersom endast de fem permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet lagligt får inneha kärnvapen). I detta stycket presenteras flera exempel på hur Fatah kontinuerligt genom hela dokumentet vill beskriva sig själva som legitima och Israel som illegitima. Det legitimerar sin väpnade kamp med utgångspunkten att Israel är en ockupationsmakt och sitt motstånd mot Israels annekterande av Jerusalem och blockaden mot Gaza med att det förstnämnda är förklarad ogiltigt av ICJ och det sistnämnda ett

brott mot mänskligheten. Denna typ av argumentation skiljer sig från Hamas.

”They [palestinierna som lever i Israel] are treated by Israel as second class citizens and live under threat of >>judaization<< and >>ethnic cleansing<<...”. Föregående citat tar upp de palestinier som lever i Israel och har gjort det sedan Israel skapades. Den etniska rensningen sker enligt Fatah genom ”..expulsion from their country”. Återigen talar Fatah om Israel som en diskriminerande stat som bedriver etnisk rensning mot de palestinier som lever i Israel idag.

Nyckelbegreppen är (foreign) occupation, settlements eller settlers och coloniazation.

4.2 Den palestinska identiteten i Hamas och Fatahs politiska dokument

Det är viktigt att poängtera att detta är hur Fatah och Hamas ser på och bygger upp den palestinska identiteten och det är inte nödvändigtvis hur det palestinska folket ser på sin identitet. Som jag har nämnt ovan under teorikapitlet identifierar sig olika människor olika mycket till den gruppidentitet de anser sig tillhöra.

Redan i introduktionen talar Hamas om our people, our struggling people, our valiant people, our forbearing masses, och national unity. Palestinierna är ett, och har ett mål: en fri stat med Jerusalem som huvudstad. Det palestinska folket beskrivs också som stadfast. Detta sätt att tala om Palestina och dess befolkning återfinns i hela dokumentet. Speciellt the struggle eller the struggling people nämns upprepade gånger. Liknande tendenser återfinns när de talar om ”...in the shade of reality endured by the Palestinian cause...”, det vill säga att palestinierna är offer. Det faktum att det palestinska folket återkommande beskrivs som struggling och forbearing antyder att de är i underläge, så kallade ”underdogs”, men samtidigt moraliskt överlägsna Israel (forbearing: ”showing patient and unruffled self-control and restraint under adversity”).⁴⁴ Detta kan en koppla ihop med hur de beskriver den palestinska kampen som en struggle och resistance. Att Hamas använder ordet resist innebär att de endast står emot någon som då automatiskt initierat konflikten. Det kan stödjas ytterligare av att Hamas beskriver Israel som en aggressor. Detta stödjer teorin om att Israel-Palestinakonflikten är en *intractable conflict*, eftersom den tydligt har gjort avtryck på den

---

⁴⁴ Tyda, ordsökning på ”forbearing”, <http://tyda.se/search/forbearing?lang%5B0%5D=en&lang%5B1%5D=sv>, (hämtad 2014-08-01).

palestinska identiteten eftersom de visar mycket lite förståelse för sitt eget ansvar i konflikten. Detta diskuteras ytterligare i kapitel 4.3 och 5.

Under första kapitlet uttrycker Hamas följande: "The Palestinian people are united as one wherever they may be living and are an inseparable part of the Arab and Islamic umma [brotherhood]...". Detta gäller det faktum att Palestina är delat och alla de palestinier som lever i flyktingläger antingen i de palestinska områdena eller i kringliggande länder. I kapitel ett talar de också om att "Our palestinian people are still living through the phase of national liberation; they [the palestinians] have the right to endeavour to regain their rights..." vilket antyder att Hamas menar att palestinerna inte har några rättigheter innan de fått sin nationella frihet. Precis efter nämner de dock att alla nationella rättigheter är "... inalienable rights...". Under kapitel två, Domestic Policy, är ett av målen att "Deepening the bonds of national unity...". Det, och liknande uttryck om palestiniernas specifika och speciella identitet kan kopplas till den rädsla som finns för att förlora den palestinska identiteten, som inte är (som i israelernas fall) uppbackat av en stat och som riskerar att urholkas eftersom många av palestinerna lever i diaspora. Återigen kan en också koppla detta till att den så livsviktiga nationella identiteten är en av grundpelarna till palestiniernas anspråk och anknytning till territoriet.

"Palestinian blood is one of the taboos within Palestinian society...". Konflikter mellan palestinier ska alltid lösas genom dialog vilket visar att Hamas tydligt skiljer på värdet hos det palestinska folket och israelerna då de säger att blodspillan palestinier emellan är absolut förbjudet medan väpnad kamp gentemot Israel är ett av medlen för att uppnå palestiniernas mål.

Under kapitel 4 tas problematiken med korruption upp, och att det är en del av "...undermining the foundations of national unity...". I nästa kapitel nämner dem "...the specific values and heritage of the Palestinian people." men specificerar inte vad eller vilka dessa är. Liknande uttryck återkommer då de talar om medborgarnas fri-och rättigheter och att man ska respektera allas åsikter som inte går emot "... the people's faith or their cultural heritage...", återigen utan att definiera vad det är. Detta gäller också journalisters frihet att skriva vad de vill, utan att inskränka på de nationella principerna. Den nationella sammanhållningen och kampen står över allt annat, den är livsviktig för den framtida palestinska staten. Det palestinska folket är ett, och sammanhållning och särskiljande från Israel är essentiellt för den palestinska identiteten. Det följer det mönster Esparza tar upp gällande gruppidentitet vilket består i en vilja att vara lik någon men också särskilja sig från någon. *Den Andre*, i detta fallet fienden Israel, är en av grundpelarna till den

palestinska gruppidentiteten. *Dem* (Israel) skiljer sig från *Oss*. Det tar sig uttryck när de talar om fri-och rättigheter som ska utnyttjas till fullo, så länge det inte går emot den palestinska identiteten och den kultur som Hamas menar att den tillhör. Det palestinska folkets nationella sammanhållning, steadfastness, står över allt annat, inkluderat palestiniernas fri-och rättigheter. I slutsatsen skriver Hamas att det palestinska folket är "... more united, more aware, and more invincible."

Relationen mellan att starkt identifiera sig med och upphöja den egna gruppen och nedvärdering av de utanför syns tydligt i Hamas dokument. Eftersom gruppidentiteten är starkt kopplad till den egna identiteten, blir gruppens självkänsla starkt sammankopplad med den egna självkänslan, och det kan vara en bakomliggande faktor till försköningen av palestinierna, och den enbart negativa bilden av Israel.

Nyckelbegreppen är steadfastness, the struggling people samt national unity.

I Fatahs dokument har det territoriala området en stor plats i den palestinska nationella identiteten och benämns the homeland genomgående i hela dokumentet. "Every part of the Palestinian land is sacred and important...". Jerusalem beskrivs som "...the eternal capital of our country, its jewel and symbol...". Att befria the homeland är av högsta prioritet för den nationella kampen och är således central i den palestinska självbilden också. Dock är den omvända relationen än viktigare, det vill säga den palestinska identitetens betydelse för landet, eller mer specifikt anspråket till landet. Detta tankesätt följer samma mönster som Hamas.

Fatah menar att deras rätt till självbestämmande och inalienable rights som folk baseras på internationell rätt, vilket de också använder för att legitimera den väpnade kampen mot ockupationsmakten Israel.

Fatah skriver rakt ut att "This identity [the Palestinian identity] constitutes the basis for our right in our country and for our rejection of forced settlement in neighbouring Arab countries...". Den palestinska identiteten och identifikationen med Palestina är livsnödvändig för deras anspråk till territoriet. Fatah säger rakt ut vad en kan uttyda i Hamas dokument också. Palestiniernas tydliga nationella identitet och dess starka band till landet Palestina, vart de än bor nu (flyktingarna i kringliggande länder) nämns återkommande i dokumentet: "...Their national unity is the source of

their strength and steadfastness.”. Palestinierna är ”...loyal to their beliefs and preserve their common heritage..” samt ”...one and indivisible people...”. Den palestinska identiteten är uttalat arabisk, och är därför en del av den arabiska nationen. Den officiella religionen är Islam, men kristna palestinier innehar samma respekt. Diskriminering baserat på religion är inte tillåtet enligt Fatah. Det palestinska folket måste ”...sustain steadfastness...”.

”Fatah rejects and condemns Palestinian infighting and considers the spilling of Palestinian blood a red line, a crime and a sin.” Precis som Hamas, skiljer Fatah på våldsamheter mot Israel (vilket naturligtvis drabbar israeler) och våld palestinier emellan, vilket är totalt förbjudet. De beskriver också det palestinska folket på följande sätt: ”... a people which maintains spiritual and moral values and the belief in God, His Prophets and the sacred Books.”. Det palestinska folket är moraliskt högtstående, trots det dem fått utstå.

Fatah fortsätter med att skriva att de ”... functioned as a vanguard and protector of the national project since its inception on the basis of the independence of its national identity...”. De har haft ansvaret, och kan ta äran för den livsviktiga palestinska identiteten och identifikationen till Palestina. ”Fatah adopts democracy and tolerance, rejecting extremism and terrorism in all its forms, especially state terrorism...”. Som jag tog upp i föregående kapitel kopplar Fatah ihop sig själva med positiva begrepp, vilket de gör kontinuerligt genom hela dokumentet. Eftersom Fatah menar att de är delvis ansvariga för och representerar den palestinska nationella identiteten har det stor betydelse hur Fatah beskriver sig själva som organisation eftersom det speglar hur de ser på den palestinska nationella identiteten. Detta förtydligas ytterligare då de menar att Fatah (som en del av PLO) är ”...the embodiment of our national unity.”.

National unity är centralt och nämns upprepade gånger som en viktig prioritet, exempelvis: ”Motivating the grass-roots bases to protect national unity...”. National unity är en av grundpelarna till att de ska kunna uppnå det slutgiltiga målet: en fri och självständig palestinsk stat. National unity blir också extremt viktigt om en tittar på den rädsla för att den specifika palestinska identiteten ska gå förlorad på grund av de fortsatt minskade palestinska områdena (genom Israels bosättningar på Västbanken) och den palestinska diasporan. Den rädslan genomsyrar hela dokumentet genom att mycket vikt läggs på att Fatah tillsammans med eller som representanter för det palestinska folket ska bevara och befästa den nationella sammanhållningen och kulturen. Det

skriver exempelvis under rubriken ”Tasks toward ”our people in the '48”⁴⁵ att palestinierna i Israel har upperätthållt ”...their national identity, heritage, beloning and belief in the just cause of their people, and they paid a high price for their steadfastness in the homeland.”. Det höga priset palestinierna fått betala har bland annat varit diskriminering och etnisk rensning i form av utdrivning ifrån deras hemland.

Nyckelbegreppen är national liberation, steadfastness samt national unity.

4.3 Kampen i Hamas och Fatahs politiska dokument

Redan i första meningen i introduktionen skriver Hamas ut att de står ”... at one of Islam's greatest fronts...”. De talar också om ”... internal Palestinian ranks...”, som nämns igen under kapitel fyra, och ”...the program of resistance and intifada...” och att ge dem stöd genom sitt (Hamas) deltagande i valet. Det sistnämnda menar de är ett strategic option för att få slut på den israeliska ockupationen och en förklaring eftersom Hamas tidigare bojkottat val. I kapitel sju, som tar upp utbildning, skriver Hamas att skolor och universitet måste fortsätta vara ”...bastions of national action.”. Det har ett militariserat språk, som ovanstående citat är ett exempel på. Det stöttar ytterligare konfliktens påverkan på alla plan i det palestinska samhället.

De skriver också att palestinierna ska ”...resist [ing] the enemy's attempts to Judaize Jerusalem...” Under kapitel ett står det att det palestinska folket har rätt till att bekämpa ockupationen med ”... all available means, including armed resistance.”. En prioritet är att ”Protecting the resistance and vitalizing its role in resisting the occupation...” och även ”Vitalizing resistance against the construction of the apartheid wall of separation...”. Det är viktigt att nämna att resistance inte nödvändigtvis betyder väpnad kamp, men att det refererar till en slags kamp: motstånd mot något eller någon. Det är viktigt att poängtera att de använder just motstånd eftersom det då innebär att Israel är den som attackerar, vilket också stöds av att Israel upprepade gånger kallas aggressor eller liknande. Som jag har nämnt ovan stödjer detta sättet att tala om konflikten att det är en *intractable conflict*. Först och främst finns det ingen förståelse för Hamas egna roll i konflikten, annat än som en moralisk överlägsen motståndsrörelse. Det är problematiskt eftersom bristen på förståelse leder till än mer polarisering av parterna i konflikten som gör det svårare att hitta en lösning. En kan

---

45 Our people in the '48 definierar Fatah som ”our people in the territory occupied by Israel in 1948”.

också tydligt identifiera att konflikten är av en permanent natur och gjort tydligt avtryck i det palestinska samhället (den sociala och politiska kontext människor lever i) som i sin tur påverkat den palestinska nationella identiteten som är simultant är beroende av konflikten (och fienden Israel som sin motpol) men samtidigt har som mål att få ett slut på konflikten.

Som jag diskuterat under kapitel 4.1 talar Hamas kontinuerligt om our struggling people. Som sagt talar Hamas om det palestinska folket som om de är i underläge, vilket gör deras motpart Israel till den i överläge. Att Israel är en motpart, motståndare och motsatsen till palestinierna är genomgående i hela dokumentet, detta sätt att tala om Israel och Palestina diskuterar jag ytterligare i kapitel 5. Under kapitel tretton och fjorton nämner de martyrer och "the Palestinian Jihad", jihad betyder ungefärligt den heliga kampen inom islam och martyrer är dem som offrat sig för sin tro i den kampen.⁴⁶

Nyckelbegreppen är resistance, struggle och cause.

Precis som hos Hamas används ordet struggle och armed struggle flitigt. "Fatah launched armed struggle, and other methods of legitimate resistance". Återigen använder Fatah dikotomin legitim-illegitim, och använder precis som Hamas resistance för att på så sätt göra Israel till the aggressor. Följande citat är ett typexempel: "... our Movement as a national liberation movement, which does not abandon resistance against the occupation.". För det första, Fatah är en befrielseörelse och Israel en ockupationsmakt. För det andra, de utövar *motstånd mot* ockupationen.

Att Fatahs motstånd (både militärt och annat) är legitimt enligt internationell lag, på grunden att Israel är en ockupationsmakt, upprepas många gånger. Exempelvis: "the Palestinian people's right to practice armed resistance against the military occupation of their land remains a constant right confirmed by international law...". Dock menar Fatah att det finns gränser då de skriver att "... ends do not justify all means" samt "Fatah always rejected targeting civilians everywhere". Det visar på en förståelse och att Fatah har en gräns för vad en kan göra för att befria Palestina. Liknande språk saknas hos Hamas. Dessutom talar mycket mer om andra metoder, så som dialog, än om väpnad kamp, vilket är ännu en skillnad från Hamas.

---

⁴⁶ Svenska Akademin,

http://www.svenskaakademien.se/svenska_spraket/svenska_akademiens_ordlista/saol_pa_natet/ordlista, sökning: "jihad" samt "martyr", (hämtad 2014-07-08).

Även our cause och liberate återkommer ofta då Fatah menar att det främsta målet är att befria de palestinska områdena som ockuperades av Israel 1967. Detta är viktigt eftersom Fatah då accepterar ett framtida Palestina inom 1967 års gränser, precis som tvåstatslösningen hävdar. Detta gör inte Hamas i sitt dokument, men hävdar inte heller att de gör anspråk på hela det landområde som var brittiska Palestina. Fatah menar att den palestinska nationella identiteten och sammanhållningen är grunden till deras "...strength and steadfastness. Therefore, the materialization of this unity [national unity] and its consolidation is a strategic goal fo the Movement". Att stärka och bygga upp den nationella sammanhållningen bidrar till folkets styrka, och bidrar i längden till the struggle. Detta är ännu en aspekt av hur viktig den nationella sammanhållningen är, eftersom den är grunden för palestiniernas styrka att fortsätta med kampen. Den gemensamma identiteten kan således vara bokstavligt talat vara livsviktig. Allt jag har nämnt här upprepas många gånger i dokumentet.

Nyckelbegreppen är liberate, struggle och resistance.

5 Jämförelse och sammanfattande diskussion

Hur bygger Hamas och Fatah upp en fiendebild av Israel i Hamas Election Manifesto och Fatah Political Program och hur skiljer de sig åt? Det inkluderar hur de talar om den egna identiteten och om konflikten.

Att en fiende är närvarande i Hamas och Fatahs dokument och att den fienden är Israel är bortom all tvivel, och på ett generellt plan bygger Hamas och Fatah upp bilden på mycket liknande sätt. Så skillnaden kan inte sägas vara stor. Dock finns det vissa skillnader, som är värda att poängtera. Till att börja med är Hamas språk mer religiöst än Fatahs, exempelvis när de säger att samarbete med Israel går emot religionen och the homeland". Fatah menar att den palestinska identiteten är religiös ("a people which maintains spiritual and moral values and the belief in God, His Prophets and the sacred Books"), men använder inte religionen i sin argumentation mot Israel som Hamas gör. Dock kan en inte påstå att religionen är starkt framträdande i Hamas Change and Reform List, bara att den är mer framträdande än i Fatahs dokument. Fatah fokuserar istället starkt på internationell lagstiftning i sin argumentation och målar upp dikotomin Fatah=legitima, Israel=illegitima. De tar upp allt från Israel ogiltiga annektering av Jerusalem till att Israel innehar kärnvapen. Ännu en skillnad som är mycket viktig är Fatahs positiva benämningar av judar, som en del av alla människors rätt till tro, samt att Fatah skiljer ut de israeler som aktivt arbetar för fred mellan Israel och Palestina. Som jag har diskuterat ovan går denna mer förstående bild av Israel emot fiendebilden, men tyvärr överskuggas denna försiktigt positiva bilden av en i övrigt ensidig och negativ bild av Israel.

När det kommer till att måla upp Israel som en rasistiskt och diskriminerande ockupationsmakt är deras språk och argumentation mycket lika. Båda drar referenser till apartheid i Sydafrika och kolonialism och använder upprepade gånger *foreign intervention*", *occupation* samt att Israel är ett sionistiskt projekt. Det kan en koppla till *Identification with evil*, precis som när Fatah menar att Israel begått brott mot mänskligheten i Gaza och etnisk rensning mot palestinierna i Israel.⁴⁷ För både Hamas och Fatah är det faktum att Israel är en ockupationsmakt utgångspunkten till deras legitima rätt att bekämpa den. Det hör ihop med bilden av Israel som the aggressor medan Hamas och Fatah endast bekämpar en konflikt som Israel initierat. Ansvaret ligger helt och hållet

---

⁴⁷ International Criminal Court, Rome Statute, senast ändrad 16-01-2002, <http://www.icc-cpi.int/NR/rdonlyres/ADD16852-AEE9-4757-ABE7-9CDC7CF02886/283503/RomeStatutEng1.pdf> (hämtad 2014-08-21).

hos Israel. Detta är ett av problemen med *intractable conflicts* eftersom det inte existerar någon förståelse varken för den andra parten eller ens egna ansvar i konflikten vilket gör det svårare att hitta en lösning. Detta tankesätt speglar direkt Spillmans kategori *Placing the guilt on the enemy*. Som jag har diskuterat ovan finns det också en poäng med att Hamas och Fatah benämner Israel som ett sionistiskt projekt, eftersom det då kan benämnas som ett nationalistiskt och främst politiskt projekt så som kolonialism. Det underminerar judarnas historiska anspråk på landet. En del av gruppidentitet och fiendebilder är att underminera *the outgroup* för att stärka den egna gruppidentiteten. Som jag diskuterar i kapitel 3 har detta använts flitigt i Israel-Palestinakonflikten, där parterna försökt underminera och ifrågasätta varandras identitet och historiska och känslomässiga koppling till landet. Det är också intressant att både Hamas och Fatah menar att Israel bedriver state terrorism (som de dock inte definierar i dokumenten), eftersom det är ett ord som ofta används mot Hamas. Terrorism är precis som kolonialism och apartheid ett väldigt negativt laddat ord och bidrar till den ensidiga bilden av Israel.

”The Other in the formation of identity is a symbolic entity upon which the images of oneself are projected, once again, both positively and negatively, as if it were a screen”.

Israel är tydligt *den Andre* i den betydelsen att alla negativa aspekter Hamas och Fatah tar upp i sina politiska dokument är en del av Israel, som är motpolen till Hamas, Fatah och det palestinska folket. Den bilden som målas upp, där allt Israel är eller gör är negativt och allt Hamas och Fatah (som representanter för det palestinska folket) är eller gör är legitimt, moraliskt korrekt och endast ett svar på Israels handlande, kan omöjligt vara en korrekt bild hur en än ser på Israel-Palestinakonflikten och speglar således deras syn på sig själva och konfliktens enorma påverkan på det palestinska samhället och identiteten. De stereotypa föreställningar och fördomar som är en följd av konfliktens påverkan påverkar i sig konflikten och reproducerar den.

Efter att ha läst och analyserat hur Hamas och Fatah porträtterar sig och det palestinska folket är det som slår en mest den stora vikt som läggs på den palestinska identiteten. Även här är Hamas och Fatah mycket lika. Den är grunden för palestinernas anspråk till Palestina och följaktligen livsviktig, som Fatah skriver ut ordagrant medan en kan läsa ut det i hur Hamas beskriver den palestinska identiteten. Precis som jag skriver i kapitel 4.2 målar de ord som Hamas och Fatah använder (exempelvis: steadfast, strugling samt forbearing) upp dem som ett kämpande, starkt och moraliskt högstående folk, till trots allt de får utstå. Den stora vikt Hamas och Fatah

lägger på den palestinska identiteten och bakgrunden till att Hamas har mål som att ”Deepening the bonds of national unity...” kan delvis komma ur den rädsla som finns för att den palestinska identiteten ska gå förlorad på grund av att många palestinier lever i diaspora över hela världen och att de fortfarande inte har en självständig stat.

Dragen av *Distrust* och *Refusal of empathy* återfinns i hela dokumentet i hur de talar om Israel som en och samma och att ens ha kontakt med Israel hotar den palestinska identiteten. Konflikten har uppenbarligen påverkat och polariserat det palestinska samhället. Det sociala/politiska kontexten har haft en enorm påverkan. Den blir väldigt tydlig när Israel har en så framträdande roll i ett dokument som egentligen ska behandla palestinsk inrikespolitik. Israel roll i dokumenten är påtaglig eftersom verkligheten också ser ut så. En kan också se det på det språk Hamas använder, exempelvis att palestinska skolor ska vara ”...bastions of national action.”. Kampen gäller inte bara dem som är engagerade utan ska innefatta alla delar i det palestinska samhället.

Distrust och *Negative anticipation* uttrycks tydligt när Fatah talar om både fredsförhandlingar, som kan utnyttjas av Israel som en ursäkt för att fortsätta sin ockupation, samt EU:s minskade stöd, som delvis beror på politiskt utpressning från Israel. Det visar en enorm misstänksamhet från Fatahs sida, som inte är riktigt lika framträdande i Hamas dokument.

Alla de begrepp och fenomen jag har diskuterat i relation till Israel-Palestinakonflikten och Hamas och Fatahs fiendebild av Israel är relaterade till varandra på ett mycket komplext sätt. Det var också anledningen till att jag gjort en bredare analys eftersom den visar på hur komplext det verkligen är och det visar att det inte går att lösa en problematik i taget, utan en lösning på Israel-Palestinakonflikten kräver förändring på många plan. Därför anser jag det viktigt att detta inte bara är en del av problematiken utan också lösningen, eftersom en lösning inte endast kräver en ytlig förändring. Eftersom fiendebilder och de fördomar och diskriminering (bland annat) som eventuell följd kan vara omedvetna processer hos människor är det enormt viktigt att uppmärksamma och diskutera detta fenomen. Dessutom är bilden av Hamas som en terroristorganisation och Fatah (som en del av PLO) som legitima representanter av det palestinska folket en förenklad bild, som ständigt behöver uppdateras och forskas i.

Referenser

Vetenskapliga artiklar (samtliga hittade via LUBsearch)

Burton, Guy, " Hamas and its vision of development", *Third World Quarterly*, Vol. 33, nr. 3, 2012, s. 525-526.

Dajani Daoudi, Mohammed S. & Bakarar, Zeina B., "Contested narratives", *Israel studies*, vol. 18, nr. 2, 2013 s. 53-69.

Esparza, Daniel, "National Identity and the Other: imagining the EU from Czech Lands", *Nationalities papers*, vol. 38, nr. 3, 2010, s. 413-436.

Graneheim, U.H., Lundman, B, "Qualitative Content Analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness", *Nurse Education Today*, nr. 24, 2004, s. 105–112.

Hovdenak, Are, " Hamas in transition: the failure of sanctions", *Democratization*, vol. 16, nr. 1, 2009, s. 59-80, doi: 10.1080/13510340802575833.

Hroub, Khaled, "A new Hamas through its new documents", *Journal of Palestine Studies*, Vol. 35, nr. 4, 2006, s.6-27.

Hroub, Khaled, "Insiders's view of Hamas", *Journal of Palestine Studies*, Vol. 37, nr. 3, s. 93-94.

Jackson, Richard, "Constructing Enemies: 'Islamic terrorism' in Political and Academic Research", *Government and Opposition*, Vol. 42, nr. 3, 2007, 401-403.

Kelman, Herbert C, "The interdependence of Israeli and Palestinian national identities: The role of the other in existential conflicts", *Journal of Social Issues*, 55, nr 3, 1999, 581-600.

Krippendorff, Klaus, "Content Analysis", *International Encyclopedia of Communications*, 1, 1989, 403-407.

Lövlie, Frode, "Questioning the Secular-Religious Cleavage in Palestinian Politics: Comparing Fatah and Hamas", *Politics and Religion*, 7, 2014, 100-121, doi:10.1017/S1755048313000527.

Mossberg, Mathias, "One Land, Two States? Parallel states as an example of "Out of the Box" Thinking on Israel/Palestine", *Journal of Palestine Studies*, Vol. 39, No. 2, 2010, s. 39-45.

Alice Aldridge
MRSK30
C-uppsats

Oppenheimer, Louis, "The Development of enemy images: a theoretical Contribution", *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, 3, 12, 2006, 269-292.

Pruitt, Dean G, "Social Conflict: Some Basic Principles", *Journal of Dispute Resolution*, 1, 2007, s. 151-156.

Spillman Kati, Spillman Kurt R., "On enemy images and conflict escalation", *International Social Science Journal*, 1, 43, 1991, 57-76.

Tajfel, Henri, "Social Psychology of intergroup relations", *Ann. Rev. Psychol.*, 3, 1982, 1-39.

Internetsidor

Apartheid, Nationalencyklopedin, <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/kort/apartheid>, (hämtad 2014-08-15).

B'Tselem, "The scope of Israeli Control in the Gaza strip", senast uppdaterad 2014-01-05, http://www.btselem.org/gaza_strip/gaza_status, (hämtad 2014-05-07).

B'Tselem, "The siege on Gaza", publicerad 2011-01-01, http://www.btselem.org/gaza_strip/siege, (hämtad 2014-05-07).

Bureau of Counterterrorism, "Foreign Terrorist Organizations", U.S. Department of State, <http://www.state.gov/j/ct/rls/other/des/123085.htm>, (hämtad 2014-08-11).

"Council Decision 2014/483/CFSP", *Official Journal of the European Journal*, senast ändrad 2014-07-23, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0483&from=SV> (hämtad 2014-08-11)

Fatah Sixth General Congress, The Political Platform, 2009, <http://www.fatah.dk/en/attachments/article/834/FATAH%20POLITICAL%20PLATFORM.pdf>, (hämtad 2014-06-24).

International Criminal Court, Rome Statute, senast ändrad 16-01-2002, <http://www.icc-cpi.int/NR/rdonlyres/ADD16852-AEE9-4757-ABE7-9CDC7CF02886/283503/RomeStatutEng1.pdf>, (hämtad 2014-08-21).

Svenska Akademin, http://www.svenskaakademien.se/svenska_spraket/svenska_akademiens_ordlista/saol_pa_natet/ordl

Alice Aldridge
MRSK30
C-uppsats

[ista](#) , sökning: ”jihad” samt ”martyr”, (hämtad 2014-07-08).

Tyda, ordsökning på ”forbearing”, <http://tyda.se/search/forbearing?lang%5B0%5D=en&lang%5B1%5D=sy>, (hämtad 2014-08-01).

The Guardian, ”Azzam Tamimi Profile”, Guardian News and Media Limited,
<http://www.theguardian.com/global/2007/jun/02/azzam.tamimi>, (hämtad 2014-06-09).

The Washington Institute, ”Fatah Congress: A victory for Abbas”,
<http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/fatah-congress-a-victory-for-abbas>,
(hämtad 2014-08-22).

Palestinian Press Office Denmark, <http://www.fateh.dk/en/>, (hämtad 2014-06-24).

Persson, Sune, Sionism, Nationalencyklopedin, <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/sionism>,
(hämtad 2014-08-19).